

27.12.2021

EOAK/2423/2021

Nurmijärven Kirkkotien tiekunta

Viite: 1.4.2021 vireille tullut kantelu

ASIA: Kunnan menettely yksityisten hoitosopimusten irtisanomisessa ja tiekuntien avustamisessa ym.

Kantelu

Arvostelite kantelussanne Nurmijärven kunnan menettelyä yksityisten hoitosopimusten rauettamisessa tai irtisanomisessa sekä uuden avustusjärjestelmän käyttöönottoa ja epäselvyyttä. Katsotte, että kunta on menetellyt tässä suhteessa lainvastaisesti eikä kuntalaisten vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia ja valitusoikeutta ole otettu huomioon. Tältä osin arvostelette muun muassa kunnan teknisen lautakunnan päätöstä 25.4.2019, kunnanhallituksen päätöksiä 6.5.2019 ja 6.4.2020 sekä kunnanvaltuuston päätöstä 22.4.2020, mutta vetoatte myös tätä aiemmankin ajanjakson kuntapäätöksiin menettelyineen. Kantelun mukaan uusi avustusjärjestelmä syrjii eniten yksityisteitä, jotka ovat luonteeltaan enemmän yleistä liikennettä palvelevia läpiajoteitä kuten Nurmijärven Kirkkotie. Tällaisten runsas-kuormitteisten teiden hoitokustannukset ovat 5-10 kertaa suuremmat kuin pienten päättyvien yksityisten hoitokustannukset.

Katsotte myös, että avustusuudistukseen on liittynyt intressiristiriitoja ja jääviyskysymyksiä. Kunta on palkannut uudistukseen liittyvään neuvontaan henkilön, jolla on Nurmijärvellä tieisännöintiä harjoittava yritys. Lisäksi kunta on nimennyt alueisännöitsijän edustamaan kuntaa osakkaana monissa tiekunnissa ja tällä samalla henkilöllä on viranhaltijana samalla kunnassa myös tieasioihin liittyviä tehtäviä yksityisteihin liittyvän päätöksenteon, tiekuntien reklamaatioiden käsittelyn ja tiekuntien edunvastaisen toiminnan alueella. Tämä horjuttaa tiekunnan luottamusta tämän henkilön puolueettomuuteen. Alueisännöitsijä kunnan edustajana ei myöskään ole esittänyt valtakirjaa sitä pyytäneille tiekunnille.

Arvostelitte lisäksi asiaan liittyvien valtuustoaloitteiden vuosia pitkää käsittelyaikaa kunnassa ja sitä, että julkista reittiliikennettä ohjataan yksityisteille ilman käyttömaksua ja tiekunnan lupaa. Kunta on myös vaatinut perusteetta rakennuslupahakemuksen liitteeksi kunnan tie-mestarin liittymälausunnon. Viranomaiset eivät ole voineet tiekuntaa tai kiinteistön omistajaa kuulematta liittää yksityisteihin ja yksityisten kiinteistöihin oikaistujen valtion teiden osia.

Tarkemmat kanteluperusteet ilmenevät kantelukirjelmästä ja sen täydennyksestä sekä kantelun liitteistä.

Kunnan lausunto

Nurmijärven kunta on antanut kantelusta lausunnon, jonka mukaan yksityistielain uudistumisen 1.1.2019 johdosta kunnan yksityisteiden hoitosopimus- ja avustuskäytännön muutostarvetta ja -toimenpiteitä on käsitelty kunnassa eri toimielimissä joulukuusta 2018 alkaen vaihteittain.

Yksityisteiden avustusjärjestelmän uudistuksella on pitkä historia, mitä asiaa on käsitelty päätöksenteossa jo 1990-luvulta lähtien. Kunnan toimeenpanema teiden hoito on aiemmin perustunut hoitosopimukseen. Kunnanvaltuusto on nimenomaan vuonna 1989 erikseen todennut päätöksessään, että tienpitovelvollisuus (vastuuvollisuus) jää aina tiekunnalle. Näin ollen tiekunnan osakkaalle ei ole voinut syntyä perustellusti käsitystä siitä, että tienpitovelvollisuus olisi siirtynyt kunnalle hoitosopimusten kautta.

Voimassa olleeseen aiempaan hoitosopimusjärjestelmään kohdistuneen laillisuusongelman voidaan katsoa johtuneen kahdesta eri syystä:

1. Hoitosopimusjärjestelmän piirissä olevat tiekunnat eivät ole tunnistaneet lainmukaista vastuutaan tienpidosta, vaan tienpitäjän vastuiden ymmärtäminen on hämärtynyt ja yksityisteitä on pidetty kunnan teinä. Uuden yksityistielain voimaantulo vaikutti siihen, että kunnan on joka tapauksessa tullut aktivoida tiekunnat toimimaan lainmukaisesti, jotta avustuksia voidaan jatkossa myöntää.
2. Avustusjärjestelmästä päättäminen kuuluu kunnan harkintavaltaan, mutta kunnan harkinta on sidottu yleisiin harkintavallan rajoitusperiaatteisiin. Yksi harkintavallan rajoitusperiaatteista on yhdenvertaisuusperiaate, joka pitää sisällään tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun. Voimassa ollut hoitosopimusjärjestelmä ei ole täyttänyt vaatimuksia tiekuntien tasapuolisesta ja syrjimättömästä kohtelusta. Hoitosopimusjärjestelmän jatkaminen olisi joka tapauksessa edellyttänyt järjestelmän uudistamista siten, että avustusjärjestelmä kokonaisuudessaan täyttää

vaatimukset tiekuntien tasapuolisesta ja syrjimättömästä kohtelusta.

Teknisen lautakunnan päätöksessä 25.4.2019 § 32 esittelytekstiin on kirjattu seuraava lause: ” Koska yksityistielain uudistumisen jälkeen kunnan hoitosopimusjärjestelmä ei ole laillinen, on tämän johdosta kyseiset hoitosopimukset kunnan ja tiekuntien välillä katsottava rauenneeksi 1.1.2019 alkaen.” Päätöksen esittelytekstin kirjausta voidaan pitää siinä mielessä epäonnistuneena, että esittelytekstiin ei ole tarkemmin perusteltu, mistä hoitosopimusjärjestelmään kohdistuva laillisuusongelma johtuu. Sinänsä hoitosopimusjärjestelmä itsessään ei ole laitton uuden yksityistielain aikana, vaan kyse on siitä, että tiekunnat eivät ole toimineet uuden yksityistielain mukaisesti eikä voimassa ollut hoitosopimusjärjestelmä ole täyttänyt vaatimuksia tiekuntien tasapuolisesta ja syrjimättömästä kohtelusta.

Kunta on tiedottanut meneillään olevasta yksityistieasioiden uudelleenjärjestelyistä kunnan kotisivuilla ja paikallislehdessä. Kunnan kotisivuilta on yksityistieasioihin liittyvä ajankohtainen ja päivittyvä tietoa-aineisto, joita tiekuntien osakkaat ovat voineet hyödyntää toimintansa aktivoinnissa ja kehittämisessä. Kunta on järjestänyt kolme koulutus- ja informaatiotilaisuutta kunnan alueella toimiville tiekunnille ja asiasta kiinnostuneille. Tilaisuudet on videoitu ja ne ovat katsottavissa kunnan kotisivuilta. Lisäksi kunnan yksityistieasiantuntijoita on auttanut ja opastanut tiekuntia uudelleenjärjestäytymisessä mahdollisuuksien mukaan. Kunta auttaa ja opastaa edelleen tiekuntia aktivoitumisasioissa. Helsingin hallinto-oikeus on päätöksessään 21.12.2020 todennut, että kunnanvaltuuston päätös 22.4.2020 ei ole lainvastainen kuulemiseen ja vaikuttamismahdollisuuteen liittyvillä perusteilla.

Kun sopimus irtisanotaan kertaalleen päätettyjen ja sovittujen sopimusehtojen mukaisesti, se on vakiintuneen tulokinnan mukaan sopimusehtojen täytäntöönpanoa. Sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvään tosiasialliseen irtisanomistoimenpiteeseen ei siten ole kuntalais- sa tarkoitettua muutoksenhaun mahdollisuutta. Muutoksenhakukielto on perustunut kuntalain 136 §:ään ja irtisanomistoimenpiteen voi tarvittaessa riitauttaa sopimukseen liittyvänä riita-asiana. Sopimusten irtisanomiseen ei edellytetty sopimusehtojen mukaan mitään erityistä syytä. Kunnan noudattaman siirtymäkauden vuoksi tiekunnille ei aiheutunut haittaa tai vahinkoa. Irtisanomiskirjeet lähetettiin yksityistielain 57 §:n mukaisesti yksityistierekisteristä ilmenneisiin osoitteisiin, irtisanomisista myös kuulutettiin 10.7.2019 Nurmijärven uutisissa ja kunnan ilmoitustaululla.

Avustusjärjestelmä on oikeudenmukainen, koska avustuksen suuruus määräytyy yksityistien liikenteellisen merkityksen (kunnossapitoluokan) ja tiekunnan toteutuneiden kustannusten mukaan. Järjestelmä on tasapuolinen tiekuntien kesken sekä yksityistien varrella asuvien ja muiden kuntalaisten kesken. Eri kunnossapitoluokan yksityistieillä voi olla erisuuruinen korvattava enimmäismäärä euroa/km.

Helsingin hallinto-oikeus totesi päätöksessään 21.12.2020, että avustuspäätöksen ehdoista päättäminen kuuluu kunnan harkintavaltaan, jota rajoittavat hallinnon yleiset oikeusperiaatteet, kuten yhdenvertaisuuden ja tarkoitussidonnaisuuden periaatteet. Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan kunnanvaltuuston hyväksymien yksityistieavustusten myöntämisehtojen ei voida katsoa olevan yhdenvertaisuusperiaatteen tai muiden hallinnon yleisten oikeusperiaatteiden vastaisia tai muutoinkaan lainvastaisia sillä perusteella, että avustusta myönnetään jatkossa vain sellaisille yksityisteille, joilla on yksityistielain mukainen tiekunta, jota koskevat tiedot yksityistierekisterissä ovat ajan tasaiset.

Avustusjärjestelmän toimivuutta arvioidaan tämän vuoden aikana ja valtuuston 16.6.2021 § 99 päätöksen mukaan yksityisteiden avustusjärjestelmää on edelleen tarpeen kehittää muun muassa läpiajettavien yksityisteiden osalta ja avustusjärjestelmän kehittäminen on tulossa päätöksentekoon syksyllä 2021.

Maanmittauslaitoksen tieyksiköintiin liittyvässä suosituksessa todetaan mm., että asuinkiinteistön painolukuun sisältyvät kaikille yhteisten palvelujen liikenne (esim. posti ja koululaiskuljetukset). Kaikkien tieosakkaiden käytettävissä oleva joukkoliikenne voidaan rinnastaa yhteisiin palvelujen liikenteeseen riippumatta siitä, onko kydyssä yksinomaan tien osakkaita. Niissä mahdollisissa tapauksissa, joissa kunnan järjestämää liikennettä yksityistiellä ei voida lainsäädännön perusteella rinnastaa yhteisten palvelujen liikenteeseen, kunnan yksityisteiden avustus tulee kattamaan kyseessä olevan yksityistien kunnossapidon lisärahoitustarpeen (mahdollisen käyttömaksun).

Edelleen lausunnon mukaan hoitosopimusjärjestelmän aikakaudella rakennuslupia käsiteltäessä on kunnan tiemestari antanut lausunnon tai luvan liittymien paikoista. Tämä lienee palveluperiaatteestakin aikanaan johtunut toimintamalli, koska tiekuntien järjestäytymättömyyden vuoksi muuta lausunnonantajaa ei usein ollut saatavilla.

Kunnalla on ollut henkilö opastamassa tiekuntia järjestäytymään ja tällä henkilöllä oli sivutoimilupa. Kunta on välittänyt tietoa kaikista tieyhdistyksen koulutuksen käyneistä tieisännöitsijöistä, korostaen, että muistakin kunnista kannattaa palveluita kysyä. Kantelussa ei esitetä mitään sellaista konkreettista yksittäistapausta, jossa puolueettomuuden vaarantamista olisi syytä epäillä. Vaikka henkilö antaisi tieisännöintipalveluja, ei se välttämättä tarkoita, että henkilö olisi automaattisesti esteellinen antamaan yleistä tiekuntia koskevaa ohjausta ja neuvontaa.

Kunta on monessa kunnan alueen tiekunnassa tieosakkaana ja on nimennyt tiekuntiin edustajakseen alueisännöitsijän. Kunnan vakiintuneisiin käytäntöihin kuuluu, että valtakirja on aina mukana kokoukseen osallistuttaessa. Palvelussuhdejäviä ei kuntalain 97 § 3 mo-

mentin perusteella sovelleta tällaisessa tapauksessa, jossa kunta on asianosaisena. Kantelussa ei muutenkaan ole esitetty sellaista konkreettista tilannetta, jossa puolueettomuuden vaarantumista olisi muuten ollut aiheellista epäillä.

Kunnalla ei ole toimivaltaa liittää lakanneita yleisiä teitä rajoittuviin kiinteistöihin tai tiekuntiin. Maanmittauslaitos on vastannut tietoimituksista ja silloisen lainsäädännön mukaan lakanneet yleiset tiet on liitetty keskiviivaperiaatteen mukaan rajoittuviin kiinteistöihin ja muuttuneet yksityisteiksi.

Nurmijärven kunta pitää kantelua aiheettomana edellä mainituilla ja lausunnosta tarkemmin ilmenevillä perusteilla.

Keskeiset oikeusohjeet

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaan oikeusasiamies ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Asiassa hankitaan oikeusasiamiehen tarpeelliseksi katsoma selvitys.

Pykälän 3 momentin mukaan oikeusasiamies ei käsittele kantelua, joka koskee yli kaksi vuotta vanhaa asiaa, ellei siihen ole erityistä syytä.

Edelleen saman pykälän 4 momentin mukaan oikeusasiamiehen tulee viivytyksettä ilmoittaa kantelijalle, mikäli asiassa ei ryhdytä toimenpiteisiin 3 momentin johdosta tai sen takia, että asia ei kuulu oikeusasiamiehen toimivaltaan, sen käsittely on vireillä toimivaltaisessa viranomaisessa, siinä voidaan hakea muutosta säännönmukaisin muutoksenhakukeinoin tai muusta syystä. Oikeusasiamies voi samalla ilmoittaa kantelijalle asiassa käytävissä olevista oikeussuojakeinoista ja antaa muuta tarpeellista ohjausta.

Yksityistielain (560/2018, osin muutettu 1503/2019) 83 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valtio voi vuosittain myöntää valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa avustusta sellaisen yksityistien tienpitoon, jota koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta.

Pykälän 3 momentin mukaan valtionavustuksen myöntämisestä ja lakkauttamisesta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun tienpitoon päättää se toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella tie tai suurin osa siitä on. (---)

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtionavustusmäärärahan jaosta.

Yksityistielain (560/2018) 84 §:n mukaan kunta päättää sen varoista yksityistien tienpitoon myönnettävistä avustuksista, avustuksen ehdoista ja käytön valvonnasta samoin kuin tien tekemisen tai kunnossapidon ottamisesta kokonaan tai osaksi kunnan suoritettavaksi. Edellytyksenä avustuksen myöntämiselle tienpitoon on, että tietä koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta ja että tiekuntaa ja yksityistietä koskevat tiedot yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä ovat ajantasaiset niin kuin 50 §:ssä edellytetään.

Yksityistielain 85 §:n 1 momentin mukaan, jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien kunnossapidossa, tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää tai tietä sulkea sinä ajanjaksona, jota avustus koskee. Sama koskee tietä, jonka kunnossapidosta kunta vastaa kustannuksellaan. Tien käytöstä 28 §:n nojalla suoritettavan maksun periminen voidaan kieltää tien kunnossapitoa koskevassa avustuspäätöksessä.

Yksityisteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (1069/2018) 7 §:n mukaan tiekunta voi tehdä kunnan kanssa sopimuksen tienpidosta. Tällöin kunnasta on voimassa, mitä valtionavustuksen hakemisesta, maksamisesta ja muutoksenhausta tiekunnan osalta säädetään. Sopimuksesta riippumatta tiekunta on edelleen tienpitäjä.

Asian arviointi ja johtopäätökset

Kantelunne koskee pääasiassa Nurmijärven kunnan irtisanomia yksityisteiden hoitosopimuksia ja käyttöön otettua uutta yksityisteiden avustusjärjestelmää, mutta kanteluun sisältyi useita muitakin asioita.

Kanteluasiainne esiteltiin apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinille. Hänen puolestaan ilmoitan hänen ratkaisunaan seuraavaa.

Tutkimatta jätetyt kantelun osat

Kanteluanne ei tutkita siltä osin, mitä 1.4.2021 vireille tullut kantelunne koskee 1.4.2019 edeltävän ajan viranomaistoimia. Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain mukaan yli kaksi vuotta vanhaa asiaa ei tutkita, ellei siihen ole erityistä syytä. Niistä viranomaistoimista, joihin kantelunne osin kohdistuu, on kulunut osin yli kaksi vuotta eikä kantelunne tutkimiseen tältä osin ole ilmennyt laissa tarkoitettua erityistä syytä.

Kantelua ei tutkita kunnanvaltuuston jäsenten aloitteiden käsittelyajan osalta, koska asiassa ei ole ilmennyt laillisuusvalvonnallista syytä käsitellä kantelijan tarkoittamaa kunnallista valmistelutoimea, joka liittyy valtuuston oman työnsä järjestämiseen.

Kantelua ei tutkita yksityisteille ohjattavan julkisen reittiliikenteen sekä tiekunnan luvan ja käyttömaksun käytön osalta. Kantelua ei myöskään tutkita rakennuslupahakemuksen liitteisiin kytkeytyvän tieliittymälausunnon eikä lakkautettujen yleisten teiden osuuksien osalta. Näiltä osin kantelu on yksilöimätön, koska asianomaista viranomaista ja sen ratkaisua päätöksenteon ajankohtineen ei ole yksilöity. Oikeusasiamiehen lainmukaisena tehtävänä ei ole antaa vastauksia spekulatiivisiin kysymyksiin ilman konkreettista kytkentää todellisiin virkatoimiin. Yksityistielaisissa tarkoitettu tiekunnan lupa ja käyttömaksu ovat tiekunnan eli perusrakenteeltaan yksityisoikeudellisen yhteisön päätettäviä asioita, joiden käyttöedellytysten tutkiminen ei kuulu oikeusasiamiehen toimivaltaan.

Kantelussa on pidetty kunnan tiekuntiin osakasasemansa perusteella nimeämää henkilöä (alueisännöitsijä) intressiristiriitojen ja jääviyssymysten kautta esteellisenä tehtävässään, mikä on horjuttanut tiekunnan luottamusta tämän henkilön puolueettomuuteen. Kantelun mukaan mainittu yhteisöosakkaan edustaja ei ole esittänyt valtakirjaa. Nämä kantelussa arvostelun kohteena olevat asiat liittyvät kyseisen yksityisoikeudellisen yhteisön eli tiekunnan päätöksentekomenettelyyn, jonka tutkiminen ei kuulu oikeusasiamiehen toimivaltaan. Saadusta selvityksestä ei ilmene eikä kantelussakaan yksilöidä, mitä yksityistieasioiden julkisoikeudellista ratkaisuvalltaa sisältäviä päätöksiä kyseinen henkilö on kunnassa tehnyt, mihin nähden kuntalain 97 §:ssä ja hallintolain 27–30 §:ssä tarkoitettulla esteellisyydellä voisi ylipäätään olla merkitystä erityisesti huomioon ottaen kuntalain 97 §:n 3 momentti.

Yksityisteiden hoitosopimusten osalta kantelijan näkemyksenä on, että pitkäaikaiset hoitosopimukset eivät ole rauenneet eikä niitä ole irtisanottu oikeassa järjestyksessä eikä päätökseen ole liitetty valitusosoitusta. Kunnan ratkaisujen perusteella arvioituna nämä sopimukset on irtisanottu takautuvasti 1.1.2019 alkaen teknisen lautakunnan päätöksellä 25.4.2019, mihin irtisanomiseen kunnanhallitus on sittemmin liittänyt 1.5.2020 päättyvän siirtymäajan. Kunnan mukaan irtisanominen on annettu tiedoksi muun muassa paikallislehdessä 10.7.2019 julkaistulla yleistiedoksiannolla. Kantelijan eli Nurmijärven (Klaukkalan) Kirkkotien tiekunnan hoitosopimus kunnan kanssa on tehty selvityksen mukaan 30.7.1975 eli aiemman yksityistielain (358/1962, 95 §) aikana.

Kunnan ja tiekunnan väliseen ko. sopimukseen liittyy jonkin verran julkisia elementtejä, koska sopimus on osassa kuntia julkisen avustuksen vaihtoehto ja toimiviin yksityistieyhteyksiin usein liittyy myös yleisiä intressejä. Yksitystien tienpitoa koskevan kunnan ja tiekunnan tai tiekunnaksi järjestäytymättömien yksityistieosakkaiden välisen sopimuksen solmiminen, sopimusehdot ja sopimuksen voimassaoloaika ovat kuitenkin lähtökohtaisesti osapuolten tahdonvaraisia asioita. Mainitun sopimuksen irtisanomista ei näin ollen voi rinnastaa julkisoikeudellisen tukietuuden takaisinperintään tai lakkauttamiseen oikeus-

turvamenettelyineen. Kyseisen sopimuksen irtisanomiseen liittyvä erimielisyys on siten lähtökohtaisesti yksityisoikeudellinen riita-asia, jonka tutkiminen ei kuulu oikeusasiamiehen toimivaltaan. Mainitussa asiassa toimivaltainen viranomainen on paikallinen kärjäoikeus. Kantelijan on itse arvioitava haastehakemuksen ja kanneperusteiden menestymisen mahdollisuudet ja kanteen kustannusvaikutukset.

Tähän irtisanomiskysymykseen liittyvän kunnan teknisen lautakunnan päätöksen 25.4.2019 ja kunnanhallituksen päätösten 6.5.2019 ja 6.4.2020 menettelyn osalta viitataan kuitenkin jäljempänä yhteenvedossa esitettäviin näkökohtiin.

Kantelun tutkitut osat

Kantelussa on arvosteltu kunnan tiedottamista ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia yksityisteiden avustusuudistukseen ja hoitosopimusten päättämiseen. Nurmijärven kunnanvaltuusto on päättänyt 22.4.2020 kunnan yksityisteiden uudesta avustusjärjestelmästä. Sanoitusta päätöksestä päätösliitteen valitusosoituksen mukaisesti tehdyt valitukset, muun muassa kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksiin liittyvällä perusteella, on Helsingin hallinto-oikeus hylännyt päätöksellään 21.12.2020. Kunnan teknisen lautakunnan päätökseen 25.4.2019 yksityisteiden hoitosopimusten irtisanomisesta ei ole tullut liittää hallinto-oikeudellista muutoksenhakuosoitusta, koska kyseessä on ollut edellä arvioiduin tavoin painopisteeltään yksityisoikeudellisten sopimusten irtisanominen. Kantelijan osalta kyse on ollut vuonna 1975 tehdyn sopimuksen irtisanomisesta, joka on annettu kantelijalle tiedoksi kirjeitse ja yleistiedoksiannoin. Asiassa saadun selvityksen perusteella ei ole syytä epäillä, että kunta olisi toiminut lainvastaisesti tai laiminlyönyt velvollisuutensa tiedottaa uudistuksesta ja huolehtia kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksista.

Kantelussa on pidetty uuden yksityistielain neuvontaan kunnan palkkaamaa henkilöä intressiristiriitojen ja jääviyskysymysten kautta esteellisenä tehtävässään. Saadusta selvityksestä ei ilmene eikä kantelussakaan katsota, että kyseisellä henkilöllä olisi ollut sellaista kunnan julkisoikeudellista päätös- tai ratkaisuvalltaa, mihin nähden kuntalain 97 §:ssä ja hallintolain 27–30 §:ssä tarkoitettulla esteellisyydellä voisi olla merkitystä. Kyse on ollut uudistukseen liittyvästä asiantuntijaneuvonnasta ja tiedottamisesta asiasta kiinnostuneille, mitä kantelussa on myös vaadittu. Tältäkin osin ei ole aihetta epäillä kunnan lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä.

Kantelija on pitänyt kunnan uutta avustusjärjestelmää syrjivänä erityisesti julkisen vuoroliikenteen käyttämiä ja runsaan kuormituksen läpiajettavilla yksityisteillä, joilla hoitokustannukset ovat suuremmat kuin perustason yksityisteillä. Kantelija on todennut todellisten hoitokustannusten olevan suurempia kuin hyväksytyt tukikelpoiset kustannukset. Kyseisessä avustusjärjestelmässä yksityistien kunnossapitoavustuksen tukitaso riippuu liikennesäätöjen mukaisesta kunnossa-

pitoluokasta (1-3), missä korkeimman tukitason luokkaan 1 on sijoitettu vilkkaasti liikennöidyt yksityistiet. Suurimman tukitason luokan 1 muodostavat läpiajotiet, joiden läpiajoliikennettä lisää ensisijaisesti tie- ja käyttömaksuihin kuulumaton tienkäyttö. Tällaisen liikenteen aiheuttaa tien edullinen sijainti verrattuna muuhun tieverkostoon, jolloin tietä käytetään vilkkaasti läpiajotienä tai oikotienä ja niille ohjautuu merkittävästi tiekunnan ulkopuolista liikennettä. Luokkaan 2 on sijoitettu liikenteellisesti merkittävät tiet eli uimarannalle, virkistysalueelle tai muulle yleisessä käytössä olevalle alueelle johtavat tiet. Tietä käytetään säännöllinen joukkoliikenne. Edelleen luokkaan 2 kuuluvaksi katsotaan tiet, joiden kautta tai sen varrella olevat toiminnot aiheuttavat liikennettä, jonka ei voida katsoa olevan tieosakkaan liikennettä. Luokkaan 3 kuluvat kaikki muut yksityistiet.

Lisäksi kunta voi myöntää perusparannusavustusta muun muassa tie-rumpujen uusimiseen ja yksityistien kantavuuden parantamiseen, mitä ennen tiekunnan tulee hakea hankkeeseen valtion vastaavaa tukea. Valtionavustuksesta yksityistien tienpitoon on säädetty tarkemmin yksityistielaisissa ja valtioneuvoston asetuksessa yksityisteistä. Mainitun valtioneuvoston asetuksen 7 §:n toinen virke tarkoittanee sitä, että tiekunnan ja kunnan solmiessa sopimuksen tienpidosta, kunta voi hakea toimivaltaiselta ELY-keskukselta tiekunnan valtionavustukset ko. yksityistien tienpitoon ja tällöin kunnalla on käytössään mm. samat oikeusturvamenettelyt mitä tiekunnalla.

Kysymyksessä oleva yksityisteiden kunnallinen avustusjärjestelmä perustuu yksityistielakiin ja se on harkinnanvarainen tukimuoto, johon tiekunnalla ei ole ehdotonta oikeutta. Jos kysymyksessä olevia avustuksia ei haeta tai myönnetä, tienpito katetaan yksityistielain mukaisesti tieosakkaiden ja muiden tienkäyttäjien tiemaksuin ja käyttömaksuin. Tiekuunnan mahdollinen tukimäärä riippuu kunnanvaltuuston päätöksen 22.4.2020 mukaisten perusteiden ohella käytännössä siitä, minkä verran tarkoitukseen myönnetään julkisia varoja ja mikä on tukikelpoinen yksikkökustannus. Mainitun valtuustopäätöksen sanamuodon mukaisesti tuki suoritetaan rahamääräisenä avustuksena, mutta asian valmisteluun ja esittelyyn liittyvän kunnanhallituksen päätöksen 6.4.2020 mukaan tien kunnossapitotyön tarjoaminen tiekunnalle merkitsisi myös kunnan avustusta tiekunnalle. Kunnanhallituksen sanotun päätöksen mukaan avustamiseksi on luettava myös sellainen tilanne, jossa kunta antaa tiekunnan käyttöön esimerkiksi kalustoa tai materiaalia. Näiden palveluiden, kaluston ja materiaalin myöntämisen yhteydessä tiekunnan todellisen tukitason ja kustannuksen arviointi on vaikeampaa, jos ko. suoritteiden kustannusyksiköinti ei ole tiedossa.

Yhteenveto

Kantelunne on edellä todetuilla perusteilla osittain jätetty tutkimatta ja osittain tutkittu.

Kantelun tutkituilta osin apulaisoikeusasiamies Sakslin katsoi, ettei asiassa ole aihetta epäillä oikeusasiamiehen toimenpiteitä edellyttävää Nurmijärven kunnan lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä. Apulaisoikeusasiamies Sakslin kiinnittää kuitenkin Nurmijärven kunnan huomiota seuraaviin laillisuusnäkökohtiin:

- Nurmijärven kunnan teknisen lautakunnan päätöksessä 25.4.2019 sekä kunnanhallituksen päätöksissä 6.5.2019 ja 6.4.2020 on todettu virheellisesti, että kunnan ja tiekuntien (yksityisteiden) välinen hoitosopimusjärjestelmä ei ole uuden yksityistielain johdosta enää voimassa ja että kyseiset hoitosopimukset kunnan ja tiekuntien välillä ovat rauenneet 1.1.2019 alkaen. Yksityistielaisissa (560/2018) ei ole säännöstä kyseisten hoitosopimusten raukeamisesta ja mainitun lain nojalla annetussa 1.1.2019 voimaantulleessa valtioneuvoston asetuksessa yksityisteistä (1069/2018) on nimellinen säännös (7 §) siitä, että tiekunta voi tehdä kunnan kanssa sopimuksen tienpidosta.
- Myönnettäessä kunnan avustusta yksityisteiden tienpitoon palvelun, kaluston tai materiaalin muodossa on tuensaajien oikeusturvan kannalta syytä kiinnittää huomiota näiden suoritteiden kustannusyksiköintiin.

Edellä todetun perusteella kantelunne ei anna aihetta enempiin toimenpiteisiin. Totean myös, että oikeusasiamies ei omalla päätöksellään voi muuttaa viranomaisen tai tuomioistuimen päätöstä. Oikeusasiamiehen tehtävistä ja toimivallasta saatte lähempiä tietoja verkkosivuiltamme www.oikeusasiamies.fi.

Oikeusasiamiehensihteeri

Jukka Anttila

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.